

Aan de wethouder Kunst en Cultuur
en de leden van de Raadscommissie Jeugd en Cultuur
Stadhuis, Amstel 1
1011 PN Amsterdam

26 januari 2017

Reflectie Kunst en Cultuur in Cijfers 2016

Geachte mevrouw Ollongren, geachte leden van de raadscommissie JC,

De Amsterdamse Kunstraad heeft met belangstelling de publicatie Kunst en Cultuur in Cijfers 2016 gelezen. De data zijn afkomstig uit de Verantwoordingsformulieren die jaarlijks worden ingevuld door alle instellingen in het kunstenplan. Op verzoek van de PvdA in de raadscommissie Jeugd en Cultuur van 12 januari jongstleden geeft de kunstraad een korte reflectie op de cijfers.

Lastig te duiden

Het is zeer waardevol dat de gemeente over de kwantitatieve gegevens van de kunstenplaninstellingen beschikt en door middel van een notitie (visueel) overzicht biedt van de gesubsidieerde kunst en cultuur in Amsterdam.

De geaggregeerde resultaten roepen op sommige punten vragen op en de lezer kan hier en daar wellicht onterechte conclusies trekken, wat mede het gevolg is van geanonimiseerde cijfers. De kunstraad zet een paar kanttekeningen.

disciplines

Het weergeven van de cijfers per discipline kan een vertekend beeld opleveren. Bij het overzicht disciplines valt op dat Het Muziektheater in de discipline Dans is geplaatst, maar dat Het Concertgebouw, Muziekgebouw aan 't IJ en Stadsschouwburg Amsterdam bij de Podia zijn gevoegd. Daardoor lijkt in de figuren 5 en 6 de discipline Dans veel groter dan de disciplines Theater en Muziek, wat in werkelijkheid niet zo is.

publieksgroei

Figuur 8 met de Publieksgroei 2015 per discipline, laat zien dat het publiek voor Film met 24 procent is gegroeid en dat het publiek voor de Muziekinstellingen met 14 procent is afgenomen. Ook hier kan verwarring ontstaan. Uit de begeleidende tekst

blijkt dat EYE Filmmuseum (een voornamelijk rijksgesubsidieerde instelling) is gegroeid, wat weinig zegt over het Amsterdamse beleid en dat de daling bij muziek vooral zichtbaar is bij instellingen die zich op de jeugd richten. De invoering van het basispakket kan van invloed geweest zijn op het veranderen van het publieksbereik, wat iets heel anders is dan een afnemende belangstelling bij het (jeugdige) publiek voor muziekkuitvoeringen.

jonge makers

De mate waarin de 141 kunstenplaninstellingen zowel in 2013 als in 2015 rond de tienduizend jonge makers hebben opgeleid, verraste de kunstraad enigszins. De definitie van jonge maker en van het soort opleiding dat deze heeft kunnen volgen, is hierbij onmisbaar. Navraag bij de afdeling Kunst en Cultuur leerde dat enkele instellingen workshops en labs organiseren voor grote groepen jonge makers. Uitschieters zijn het Bimhuis met 2.649 opgeleide jonge makers in 2015 en IDFA met 2.910 deelnemers aan IDFAcademy (inclusief Summer School, workshops en masterclasses). Doordat instellingen hun eigen interpretatie geven aan de definities jonge makers en opleiding, lijken de cijfers voor een te rooskleurig beeld te zorgen. Zo is er in de discipline Dans volgens de kunstraad te weinig ruimte en aandacht voor talentontwikkeling, iets wat niet uit de cijfers naar voren komt.

definities

Figuur 12 roept vragen op. Definities zijn ook hier van groot belang. Moet een internationale coproductie onder coproductie worden opgenomen of onder activiteit in het buitenland? Bij musea zien we gelijktijdig een afname van internationale coproducties en een toename van activiteiten in het buitenland. De begeleidende tekst biedt voor een juiste interpretatie onvoldoende houvast.

Conclusies meting

De cijfers hebben betrekking op het Kunstenplan 2013-2016. Door een vergelijking te maken tussen 2013 en 2015 wordt duidelijk welke ontwikkelingen hebben plaatsgevonden bij gelijkblijvend subsidiebudget. Dit verklaart waarom de uitkomsten die onder het kopje 'Conclusies' zijn opgenomen geen grote verschuivingen laten zien. Het algemene beeld is er een van stabiliteit.

eigen inkomstennorm

We zien een lichte vooruitgang bij het realiseren van eigen inkomsten en een lichte daling van het aantal instellingen dat niet aan de eigen inkomstennorm van 25 procent kon voldoen. Gezien de nadruk op cultureel ondernemerschap en de harde eis om in 2016 uit te komen op 25 procent eigen inkomsten is het gerealiseerde beleidseffect eigenlijk vrij klein.

afname fte

Bij aanvang van het Kunstenplan 2013-2016 is door de gemeente 10 miljoen bezuinigd. Instellingen die ook landelijk subsidiegeld ontvingen kregen te maken met de

bezuinigingen van het kabinet Rutte I. Vanaf 1 januari 2013 is de subsidie in het kunstenplan niet meer geïndexeerd, terwijl de cao's en de vaste lasten veelal wel de loon- en prijsontwikkeling volgden. Dit verklaart de daling van het aantal formatieplaatsen in het kunstenplan, los van de reorganisatie die is doorgevoerd bij Muziekschool Amsterdam en het Leerorkest. De groei van het aantal formatieplaatsen in de disciplines Dans en Film blijkt bij navraag met name om EYE, ISH en AYA te gaan.

Kunst en Cultuur in Cijfers versus Cultuur in Beeld

Kunst en Cultuur in Cijfers is de Amsterdamse variant van Cultuur in Beeld, een jaarlijkse uitgave van het ministerie van OCW op basis van de financiële resultaten en prestatiegegevens van de instellingen in de Basis Infrastructuur (BIS). Waar Cultuur in Beeld zich beperkt tot de BIS, bestrijkt Kunst en Cultuur in Cijfers het héle kunstenplan. Een bundeling en analyse van de kwantitatieve gegevens van alle gesubsidieerde instellingen is waardevol voor de stad Amsterdam. De kunstraad adviseert deze integrale opzet van Kunst en Cultuur in Cijfers dan ook in de toekomst, nu Amsterdam ook een A-Bis heeft ingevoerd, te behouden. Met de nieuwe indeling van het kunstenplan worden de verantwoordingen van de instellingen die niet tot de A-Bis behoren naar het AFK gestuurd. Voor een volledig overzicht is het belangrijk dat Kunst en Cultuur de verantwoordingen aan het AFK mee kan nemen in zijn toekomstige analyses.

Cultuur in Beeld toont de landelijke weergave van de prestatiegegevens per instelling, terwijl in Amsterdam de cijfers geanonimiseerd zijn. De kunstraad adviseert de gegevens ook in Amsterdam per instelling weer te geven, zodat een duidelijker beeld ontstaat.

Voor de (vooral kleinere) instellingen vergt het bijhouden en aanleveren van de gegevens een behoorlijke inspanning. Zoveel mogelijk aansluiting zoeken bij de landelijke verantwoordingssystematiek (wat betreft definities) voorkomt dubbel werk bij de instellingen en vergroot de statistische waarde van het materiaal.

De kunstraad pleit ervoor tevens geografische spreiding, diversiteit en aantal vrijwilligers toe te voegen aan het statistisch onderzoek.

Aanbevelingen

De kunstraad doet met betrekking tot Kunst en Cultuur in Cijfers een aantal aanbevelingen:

- Behoud de integrale opzet, ook nu de A-Bis is ingevoerd
- Geef de gegevens per instelling weer
- Zoek op het niveau van definities aansluiting bij de landelijke verantwoordingssystematiek
- Voeg geografische spreiding, diversiteit en aantal vrijwilligers toe aan de rapportage

Toekomst

Bij de visuele presentatie van de gegevens valt des te meer op dat de musea en de podiumkunsten (muziek, dans en theater) relatief goed voorzien zijn en de 'nieuwe' disciplines en genres achterblijven. Een innovatieve cultuursector moet ruimte creëren voor nieuwe ontwikkelingen. Dit kan deels binnen de bestaande instellingen gerealiseerd worden en deels ernaast, door nieuwe aanvragers. Crossovers, digitale kunst, nieuwe media en mediawijsheid zijn enkele voorbeelden van activiteiten die zonder subsidie niet of te weinig van de grond komen. In de Verkenning 2018 zal de kunstraad nader op dit vraagstuk ingaan.

Met vriendelijke groet,

Felix Rottenberg
voorzitter

Guikje Roethof
algemeen secretaris